

**Rapportage
interim-bevindingen
controle 2020
Gemeente Leudal**

Gemeente Leudal
T.a.v. het College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 3008
6093 ZG Heythuysen

Maastricht-Airport, 6 november 2020
Referentie: A00390/002/EK/ED

Geacht College,

Hierbij ontvangt u ons overzicht met bevindingen naar aanleiding van onze interim-controle van Gemeente Leudal voor het boekjaar dat eindigt op 31 december 2020. Dit rapport is opgesteld naar aanleiding van onze verrichte interim-controle in oktober 2020. Onze zienswijzen, bevindingen en aanbevelingen zijn transparant en constructief besproken met uw ambtelijke organisatie.

Het rapport beschrijft onze visie met betrekking tot uw administratieve organisatie en interne beheersing voor zover wij deze hebben geëvalueerd in het kader van de jaarrekeningcontrole. Daarnaast hebben wij de status van de opvolging van de bevindingen uit de managementletter en accountantsverslag van voorgaand jaar opgenomen.

In dit rapport blikken wij tevens vooruit op de eindejaarscontrole voor wat betreft planning alsmede een aantal aspecten betreffende verslaggeving waarvan wij denken dat deze aandacht behoeven.

Dit rapport wordt ook ter beschikking gesteld aan de commissie Bestuur en Middelen c.q. de Gemeenteraad.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden. Ondanks dat we vanwege de omstandigheden de controle op afstand hebben moeten verrichten, zijn wij van mening dat we vanwege de goede samenwerking met elkaar toch tot een gedegen controle zijn gekomen.

Mocht u nog vragen hebben, aarzel dan niet om contact met ons op te nemen. We zijn uiteraard graag bereid om de inhoud van dit rapport nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
Q-Concepts Accountancy B.V.

drs. E.E.T.M. Kalnenek RA

Inhoudsopgave

1. Aard en reikwijdte van onze controle	4
2. De basis van uw administratieve organisatie en interne beheersing is op orde	5
2.1. Onze mening ten aanzien van uw administratieve organisatie en interne beheersing	5
2.2. Status (verbijzonderde) interne controle	5
2.3. Verbeter uw processen door verschuiving van (interne) controles naar de 1e lijn	5
2.4. Rechtmatigheidsverantwoording	6
2.5. Onze belangrijkste bevindingen naar aanleiding van onze IT-audit	7
2.6. Status bevindingen en aanbevelingen voorgaand jaar	8
2.7. Tussentijdse gegevensgerichte werkzaamheden	8
2.8. Status bevindingen en aanbevelingen interim-controle 2020	8
2.9. Openstaande punten na interim-controle	8
3. Vooruitblik jaarrekeningtraject en actuele ontwikkelingen	10
3.1. Aandachtspunten jaarrekening 2020	10
3.2. (Toekomstige) ontwikkelingen	10
3.3. Onze visie op de beheersing van frauderisico's	11
3.4. Planning eindejaarscontrole 2020	12
3.5. Speerpunten gemeenteraad	12
4. Bijlagen	13
4.1. Bijlage 1: Status bevindingen en aanbevelingen voorgaand jaar	13
4.2. Bijlage 2: Bevindingen en aanbevelingen interim-controle 2020	15
4.3. Bijlage 3: bevindingen en aanbevelingen IT-audit 2019 en eerder	17

1. Aard en reikwijdte van onze controle

Het doel van onze jaarrekeningcontrole is het vormen van een oordeel over de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel, zoals bedoeld in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Vanuit de jaarrekeningcontrole beoordelen wij de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing voor zover relevant voor onze oordeelsvorming. Deze bevat geen zelfstandig oordeel over de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing.

De controle van de jaarrekening omvat het uitvoeren van controlewerkzaamheden, waaronder risicoanalyse, cijferbeoordelingen, beoordeling van de administratieve procedures en het daarmee samenhangende systeem van interne beheersingsmaatregelen en gegevensgerichte controlewerkzaamheden. De samenstelling en omvang van die werkzaamheden zijn noodzakelijk voor het verkrijgen van voldoende controle-informatie ter onderbouwing van ons oordeel.

De interim-controle heeft zich niet verder uitgestrekt dan noodzakelijk is om tot een oordeel te komen over de jaarrekening 2020. Het onderzoek is dus niet primair gericht op het signaleren van alle aandachtspunten in de administratieve organisatie en interne beheersing. Hieronder vallen ook de procedures die zijn gericht op de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde informatiesystemen. Verder is onze jaarrekeningcontrole niet specifiek gericht op het ontdekken van mogelijke onregelmatigheden, waaronder fraudes.

Onze tussentijdse bevindingen zijn gebaseerd op onze werkzaamheden tot en met 30 oktober 2020. Indien er na deze datum nieuwe bevindingen zijn met betrekking tot de interne beheersing zullen wij dit met u delen in ons accountantsverslag.

Het algemene beeld is dat de interne beheersing van gemeente Leudal van voldoende niveau is voor de omvang van de organisatie, doch dat deze op specifieke aspecten kan worden aangescherpt en verbeterd. Wij hebben ons

tijdens de interim-controle grotendeels gericht op de review van de werkzaamheden van uw verbijzonderde interne controlefunctie.

U heeft in voorgaande jaren slagen gemaakt ter verbetering van de positionering alsmede van de kwaliteit van de werkzaamheden van de verbijzonderde interne controlefunctie. We concluderen dat deze werkzaamheden over de gehele lijn gezien gedegen worden uitgevoerd, met enkele aandachtspunten ter verbetering.

Wat naar onze mening positief opvalt, is de bereidheid om het lerend vermogen van de organisatie naar een hoger plan te tillen met het oog op de aankomende rechtmatigheidsverantwoording. Zo heeft u besloten om alle processen binnen gemeente Leudal door te lichten om helder te krijgen waar bijstelling van de huidige processen en controles nodig is om over boekjaar 2021 de rechtmatigheidsverantwoording door het college af te kunnen geven. Om deze reden gaat u boekjaar 2020 gebruiken als 'testjaar'. Per interne controleproces wordt een projectopdracht en een projectplan gemaakt, die uiteindelijk zullen moeten leiden tot een controlemix die ervoor zorgt dat voor onderhavige proces de rechtmatigheidsverantwoording kan worden gegeven.

In de volgende hoofdstukken gaan wij in meer detail in op onze bevindingen en aanbevelingen alsmede de opvolging van de bevindingen uit de managementletter en accountantsverslag van voorgaand jaar.

2. De basis van uw administratieve organisatie en interne beheersing is op orde

2.1. Onze mening ten aanzien van uw administratieve organisatie en interne beheersing

Wij hebben tijdens onze interim-controle de procesrisico's onderzocht en ons primair gericht op de opzet, het bestaan en, indien mogelijk, de werking van de beheersingsmaatregelen. Allen voor zover deze relevant zijn voor de jaarrekening 2020. Tijdens de eindejaarscontrole zullen wij de toetsing van de werking van de interne beheersingsmaatregelen uitbreiden voor het gehele boekjaar 2020.

De volgende stromen en processen hebben tijdens onze interim-controle de aandacht gehad:

- Inkopen en aanbestedingen;
- Betalingsorganisatie;
- Subsidieverstrekkings (exclusief professionele instellingen);
- Leges omgevingsvergunningen;
- Leges burgerzaken;
- Lonen en salarissen;
- Sociale zaken (Participatiewet);
- WMO.

Wij zijn van mening dat het huidige niveau van uw interne beheersing voldoende is om een getrouwe en rechtmatige jaarrekening te kunnen bewerkstelligen. Voor de aard en omvang van uw organisatie heeft u voldoende interne beheersingsmaatregelen in de processen ingericht om een betrouwbare gegevensverwerking te waarborgen. Echter constateren wij wel dat binnen de interne beheersing van uw gemeente op onderdelen nog verbeteringen mogelijk zijn. Met name rondom de controle van de rechtmatigheid van inkopen (aanbestedingen) en de automatiseringsomgeving is versterking wenselijk. In dit hoofdstuk gaan wij hierop verder in.

2.2. Status (verbijzonderde) interne controle

We merken op dat uw verbijzonderde interne controlefunctie haar werkzaamheden over het algemeen tijdig en gedegen uitvoert, conform de voorhanden zijnde werkplannen. De rapportages van de verbijzonderde interne controlefunctie worden opgenomen in LIAS. Hierdoor is een hogere betrokkenheid in de samenwerking met de lijnafdelingen zichtbaar. Uitkomsten van de verrichte interne controlewerkzaamheden worden actief gecommuniceerd met de lijnafdelingen en met ons als accountant.

Wel constateren wij dat binnen enkele processen niet tijdig is gestart met de interne controle werkzaamheden. Voorbeelden hiervan betreffen de tarievencontrole van leges burgerzaken en de controle van de rechtmatigheid van de aanbestedingen. Ten aanzien van het proces maatschappelijk ondersteuning (WMO) merken we op dat er binnen de 'lijn' ruim voldoende besluiten worden getoetst door de kwaliteitsmedewerkers. Deze controles zijn voor ons echter niet voldoende zichtbaar. Wij bevelen aan om net als voorgaande jaren ook een verbijzonderde controle op de WMO-verstrekkings uit te voeren. Momenteel worden hieromtrent afspraken gemaakt.

Wij adviseren u om de status van de interne controlewerkzaamheden strakker en tijdiger te monitoren.

2.3. Verbeter uw processen door verschuiving van (interne) controles naar de 1e lijn

In de afgelopen jaren heeft u veel tijd en energie geïnvesteerd in het opzetten en verbeteren van processen en interne beheersingsmaatregelen, met als doel om te komen tot een stabiele beheerssituatie en het in control komen en blijven. In de afgelopen jaren stuurde u hierbij vooral op de uitkomsten van de

verbijzonderde interne controle achteraf. Deze interne controle was (en is) vooral gebaseerd op het uitvoeren van steekproeven waarmee u de getrouwheid en rechtmatigheid van baten en lasten vaststelt.

Door het meer volwassen worden van de organisatie is het naar onze mening van belang om uw kwaliteitsbeoordeling mede te gaan baseren op een beoordeling van de beheersingsmaatregelen die door de organisatie zelf reeds worden uitgevoerd om relevante risico's af te dekken: van repressieve controles met "bevindingen achteraf" naar zekerheid aan de voorkant. Deze (beoogde) kwaliteitsimpuls aan de eigen organisatie vinden wij daarnaast een goede ontwikkeling die past bij het traject dat het college op korte termijn zelfstandig de rechtmatigheidsverantwoording moet afgeven.

Onze controleaanpak is naast het controleren van de jaarrekening gericht op het verbeteren van uw bedrijfsvoering inclusief digitalisering hiervan. In onze controle hanteren wij daarvoor het zogenaamde "3-lines of defence model". Dit model geeft handvatten om te beoordelen waar in de interne beheersing risico's worden ondervangen:

- De eerste lijn: in het primaire proces, onder verantwoordelijkheid van de proceseigenaar;
- De tweede lijn: in de ondersteunende processen zoals financiën, HR en projectmanagement, waar "checks and balances" zijn ingericht om fouten te signaleren;
- De derde lijn: in uw verbijzonderde interne controle achteraf.

Als we kijken naar de huidige organisatie zien wij dat uw gemeente nog zoekende is hoe zij de tweede lijn adequaat kan inrichten. Bijvoorbeeld hoe de rol van de verbijzonderde interne controle past binnen het borgen van de maatregelen in de eerste lijn zonder gelijk op te schuiven naar een vervangende controle in de derde lijn. Anderzijds zien we dat de derde lijn een belangrijke rol heeft in de externe verantwoording en goede stappen zet.

Overigens vinden wij dat de verbijzonderde interne controle in de derde lijn een waardevol onderdeel van de interne beheersing van uw gemeente is. Een van de doelstellingen van de verbijzonderde interne controle functie is dat de externe accountant hiervan effectief gebruik kan maken. Wij hebben tijdens de interim-controle daarom op diverse momenten afstemming en overleg gehad

met uw VIC-medewerkers over uitgevoerde en uit te voeren werkzaamheden. Verder worden wij actief gevraagd om u van input te voorzien op de onderdelen waarop u zich kan verbeteren en, waar mogelijk, hierin ook te ondersteunen.

2.4. Rechtmatigheidsverantwoording

Zoals reeds bekend moet uw gemeente over het boekjaar 2021 een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarstukken. Hoe deze verantwoording er uit komt de zien, waar deze in de jaarstukken moet worden opgenomen en wat de scope is van de verantwoording, is de afgelopen maanden onderwerp van gesprek geweest tussen verschillende organisaties zoals de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK), de Koninklijke Nederlandse beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en de commissie BBV. Inmiddels is op hoofdlijn duidelijk hoe de rechtmatigheidsverantwoording er vermoedelijk uit gaat zien.

De rechtmatigheidsverantwoording zal naar verwachting worden opgenomen in de jaarrekening, met een specifieke regeling omtrent de nauwkeurigheid van de verantwoording en waarbij meer uitgebreide informatie in de paragraaf bedrijfsvoering wordt opgenomen. Hierbij zullen de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- De rechtmatigheidsverantwoording is een onderdeel van de jaarrekening, waarbij voor de decentrale overheid een rapportagetolerantie geldt van maximaal 3% en minimaal 1% van de totale lasten. De gemeenteraad bepaalt in het normenkader deze tolerantie. De raad heeft hierbij de keuze om minder nauwkeurig te worden geïnformeerd over eventueel geconstateerde bevindingen inzake rechtmatigheid. De rechtmatigheidsverantwoording valt onder het getrouwe beeld oordeel van de accountant;
- Scope: financiële rechtmatigheid zoals nu reeds is uitgewerkt in de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV. Het gaat alleen om de rechtmatigheidscriteria die geen getrouwe beeldcriteria zijn (voorwaarden-, begrotings- en misbruik- en oneigenlijk gebruikcriterium).

Onderstaand zijn de voornaamste gevolgen voor de accountantscontrole opgenomen:

- De accountant verklaart dat de door het college opgestelde rechtmatigheidsverantwoording getrouw is (met 1% goedkeuringstolerantie, zoals dat nu ook gebruikelijk is). Deze verklaring wordt onderdeel van het getrouwheidsoordeel. Het separate oordeel over rechtmatigheid zoals we kennen uit de huidige controleverklaring vervalt hiermee.
- Rechtmatigheidsfouten en onzekerheden hebben geen effect meer op het oordeel van de accountant. Wanneer de rechtmatigheidsverantwoording geen getrouw beeld geeft van de rechtmatigheidsfouten en – onzekerheden uitgaande van de door de gemeenteraad vastgestelde rapporteringstolerantie van maximaal 3% en minimaal 1%, heeft dit invloed op het oordeel van de accountant in de controleverklaring.

Voornaamste gevolgen voor de gemeente zijn:

- U als college treedt in overleg met de raad over de te hanteren rapporteringstoleranties voor de rechtmatigheidsverantwoording;
- Uw gemeente identificeert de belangrijkste rechtmatigheidsrisico's in aansluiting op de toetsingscriteria en neemt deze op in een controleplan. Voorts moet worden bepaald op welke wijze deze rechtmatigheidsrisico's worden afgedekt (via systeemgerichte en gegevensgerichte (verbijzonderde) controles);
- Het controleplan moet met het college van B&W worden afgestemd en structureel worden ingebed in de P&C-cyclus;
- Uw gemeente dient rekening te houden met eventuele verbonden partijen (m.n. gemeenschappelijke regelingen) waarbij de fouten en onzekerheden meegenomen moeten in de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente. Dit geldt specifiek voor gemeenschappelijke regelingen die taken in mandaat uitvoeren zoals bij serviceorganisaties (voor Gemeente Leudal betreft dit onder andere gemeentelijke belastingen en jeugd) en bij gemeenschappelijke regelingen die zich richten op de uitvoering van de Participatiewet.

Voorgaand jaar hebben wij reeds vastgesteld dat binnen de gemeente Leudal acties zijn ondernomen om te voldoen aan de eis van de rechtmatigheidsverantwoording. Ook dit jaar constateren wij dat de gemeente veel inspanning heeft geleverd op weg naar de rechtmatigheidsverantwoording en dat er stappen zijn gemaakt binnen de organisatie. De organisatie is goed op de hoogte van de ontwikkelingen rondom de rechtmatigheidsverantwoording, maar er dienen nog wel belangrijke stappen gezet te worden. Op dit moment is de gemeente bezig met het opstellen van de plan van aanpak voor de rechtmatigheidsverantwoording. Hiervoor verwijzen wij naar hoofdstuk 1.

2.5. Onze belangrijkste bevindingen naar aanleiding van onze IT-audit

Artikel 2:393, lid 4 BW vereist dat we een reflectie geven op de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking voor zover deze relevant is voor de jaarrekeningcontrole. Bij onze IT-audit controleren wij de betrouwbaarheid en continuïteit van de kritische applicaties (Civision Middelen ofwel CMD) voor de jaarrekeningcontrole inclusief de relevante IT infrastructuur en databases. Hierbij richten wij ons op de opzet en het bestaan van de algemene IT beheersmaatregelen.

De IT-audit zal op 14 december 2020 plaatsvinden. Aangezien dit plaatsvindt na het verstrekken van de managementletter, zullen wij de bevindingen uit de IT-audit in het accountantsverslag opnemen. Mochten er significante bevindingen uit de IT-audit naar voren komen, zullen wij deze natuurlijk tijdig en voorafgaand aan het uitbrengen van het accountantsverslag met u communiceren.

In bijlage 3 hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de IT-audit van 2019 en voorgaande jaren, met daarin de status, zoals deze met uw ambtelijke organisatie is afgestemd. De feitelijke opvolging van deze punten zullen wij aldus aan u rapporteren in ons accountantsverslag.

2.6. Status bevindingen en aanbevelingen voorgaand jaar

In voorgaande rapportages (managementletters en accountantsverslagen) hebben wij diverse bevindingen en aanbevelingen aan u gerapporteerd. Deze aanbevelingen worden door u samengevat in een voortgangsrapportage, die ieder kwartaal wordt besproken binnen het managementteam. Hierdoor houdt u als organisatie grip op de aanbevelingen van de accountant.

Van de 11 bevindingen uit voorgaande jaren, die ten tijde van het uitbrengen van ons accountantsverslag over boekjaar 2019 nog open stonden, heeft u er per heden inmiddels 2 opgevolgd. Daarnaast bent u met de overige aanbevelingen gestart met de opvolging ervan. Enkele van deze openstaande bevindingen zijn reeds in verregaande fase van gereedheid. Deze zullen naar verwachting dan ook opgevolgd zijn ten tijde van onze jaarrekeningcontrole. Wij verwijzen naar Bijlage 1 in hoofdstuk 4 voor de gedetailleerde status van de openstaande bevindingen en aanbevelingen.

Wij hebben de status in kaart gebracht naar aanleiding van het rapport van de VIC (versie najaar 2020), de bespreking van dit rapport met uw coördinator interne controle en de uitgevoerde werkzaamheden tijdens de interim-controle 2020.

2.7. Tussentijdse gegevensgerichte werkzaamheden

Tijdens de interim-controle hebben wij al enkele gegevensgerichte werkzaamheden (deels) verricht om hiermee de druk enigszins van de jaareindecontrole af te halen. Het betreffen de volgende gegevensgerichte werkzaamheden:

- Controle investeringen materiële vaste activa 2020 t/m medio oktober: wij hebben een statistische deelwaarneming verricht en de geselecteerde investeringsfacturen gecontroleerd. Hieruit volgen geen bevindingen.
- Controle grondexploitatie Leudalplein en bespreken actualiteiten ten aanzien van grondexploitaties met een hoger risicoprofiel. Hieruit volgen geen bevindingen. Het project Leudalplein is afgesloten, waarbij het negatieve resultaat is onttrokken uit de reserve grondexploitaties en de grond is ingebracht bij de materiële vaste activa, een en ander overeenkomstig het BBV.

- Controle aanbestedingen: wij hebben geconstateerd dat de ontvangen stukken nog niet voldoende en geschikt waren voor onze controledoeleinden. Wij verwijzen naar de tabel in bijlage 2 van dit rapport waarin deze bevinding is opgenomen, alsmede onze aanbeveling(en);
- CAMT betaalanalyse: vrijwel alle betalingen worden verricht middels een verzamelbetaalbatch. De door u geïmplementeerde beheersingsmaatregel hierop (betalingen worden door 2 bevoegde functionarissen gecontroleerd en zichtbaar geautoriseerd in de betaalapplicatie) hebben wij in de interim-controle gecontroleerd. Derhalve hebben wij enkel aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden verricht ten aanzien van materiële betalingen die niet via een betaalbatch hebben plaatsgevonden. Hieruit volgen geen bevindingen.

2.8. Status bevindingen en aanbevelingen interim-controle 2020

Naar aanleiding van de uitgevoerde interim-controle 2020, en tussentijdse gegevensgerichte controles, hebben wij enkele bevindingen en aanbevelingen die wij aan u wensen te communiceren. Deze hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

- Controle inkopen en aanbestedingen;
- Controle leges burgerzaken;
- Controle Participatiewet en WMO;
- Betalingsorganisatie;
- Controle subsidieverstrekingen.

Wij verwijzen u naar bijlage 2 van dit rapport voor een detailoverzicht van deze bevindingen en aanbevelingen.

2.9. Openstaande punten na interim-controle

Daar de interim-controle recentelijk heeft plaatsgevonden, zijn nog niet alle werkzaamheden afgerond. Wij hebben afspraken gemaakt met uw medewerkers over de aanlevering van de openstaande punten. Wij zullen de voortgang hiervan bewaken. Mochten hieruit nog bevindingen volgen, zullen wij deze met u communiceren. De openstaande punten zijn:

- Wij dienen nog onderbouwende documentatie te ontvangen over enkele geselecteerde Participatiewet dossiers. Daar deze dossiers niet

digitaal beschikbaar zijn, was het niet mogelijk deze direct met ons te delen. Wij hebben met de verantwoordelijke functionaris afgesproken dat de gevraagde stukken worden opgeleverd in week 45. Vervolgens zullen wij de stukken bekijken en controleren;

- Wij hebben bij uw medewerkers de vraag uitgezet om na te gaan of het mogelijk is een CAMT bestand aan te leveren waarin de batches ontsloten zijn (zie ook vorige paragraaf).

3. Vooruitblik jaarrekeningtraject en actuele ontwikkelingen

3.1. Aandachtspunten jaarrekening 2020

Op basis van onze kennis die wij van de gemeente Leudal hebben verkregen bij onze voorgaande controles, onze risicoanalyse, de uitgevoerde interim-controle 2020, actuele ontwikkelingen en overige aandachtsgebieden, onderkennen wij de volgende belangrijke aandachtspunten die van belang zijn voor een efficiënte jaarrekeningcontrole en een tijdige afronding:

- Bij de start van de jaarrekeningcontrole (final) verwachten wij dat de concept jaarstukken gereed zijn en zichtbaar zijn gecontroleerd aan de hand van de checklist jaarverslaggeving en het modelrapport 2020;
- Alle balansposten, transactiestromen en toelichtingen in de jaarrekening zijn voor aanvang van de jaarrekeningcontrole (of pre-final) door de gemeente Leudal zichtbaar gecontroleerd en eventuele correcties naar aanleiding van deze controle zijn verwerkt in de concept jaarstukken;
- Belangrijkste schattingsposten in de jaarrekening (voorzieningen, waardering van grondexploitaties) zijn bij de start van de jaarrekeningcontrole onderbouwd en zichtbaar gecontroleerd;
- In dit kader vragen wij extra aandacht voor de inschatting van de overlopende posten in de jaarrekening, aangezien u voornemens bent om eerder dan in het verleden de administratie te sluiten;
- Het uitvoeren van de interne controle inclusief conclusievorming ten aanzien van de rechtmatigheid van de Europese aanbestedingen is gereed.

Onze pre-final, welke plaatsvindt in februari 2021, dient ook ter identificatie en bespreking van eventuele bijzonderheden. Hierdoor worden eventuele belangrijke discussies ten aanzien van de jaarrekening besproken voorafgaand aan de eindejaarscontrole, welke start in april 2021.

3.2. (Toekomstige) ontwikkelingen

Notitie Hoofdpijnen van het BBV

De notitie bevat een nieuw hoofdstuk voor de leden van de gemeenteraad, provinciale staten en algemeen besturen. Ook zijn de gepubliceerde vragen uit de vraag en antwoord rubriek in de notitie verwerkt. Er zijn geen nieuwe stellige uitspraken of aanbevelingen in de notitie opgenomen.

Het doel van de notitie "Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) op hoofdpijnen verklaard, externe verslaggeving voor decentrale overheden" is het bevorderen van een eenduidige interpretatie en toepassing van de begroting en jaarstukken van gemeenten door het uitwerken van uitgangspunten en principes welke belangrijk zijn bij het opstellen en inrichten van deze stukken, en het waarom. Daarbij beperkt het document zich tot de financiële informatie. Centraal daarbij staan de principes die ten grondslag liggen aan het begrotingsstelsel dat voor gemeenten is voorgeschreven in het BBV.

De oude notitie "Raamwerk baten en lasten" uit 2016 is, na vaststelling van bovenstaande nieuwe notitie, komen te vervallen.

Het Controleprotocol WNT 2020 bevat enkele wijzigingen

Op 22 juni 2020 is de "Regeling Controleprotocol WNT 2020" in de Staatscourant gepubliceerd.

Het controleprotocol 2020 is ten opzichte van het controleprotocol 2019 op enkele punten gewijzigd. De belangrijkste wijzigingen, welke mogelijk impact hebben op uw organisatie, betreffen:

- Het generieke bezoldigingsmaximum is verhoogd naar € 201.000 (2019: € 194.000);
- Voor 2020 gelden voor externe topfunctionarissen hogere maxima dan voor 2019. De maxima per maand waarin is gewerkt zijn:

- Voor de eerste zes maanden: € 26.800 (2019: € 25.900);
- Voor de tweede zes maanden: € 20.300 (2019: € 19.600);
- Met een maximum van € 193 (2019: € 187) per uur. Er wordt een gemiddelde uur norm tussen € 193 en € 187 berekend indien de periode betrekking heeft op zowel 2019 als 2020.
- Voor topfunctionarissen met samenloop van werkzaamheden bij een WNT instelling en bij een gelieerde rechtspersoon of een andere WNT instelling, dienen voortaan de WNT gegevens die op de samenloop betrekking hebben openbaar te worden gemaakt.
- Daarnaast dienen, als een topfunctionaris geen dienstbetrekking heeft, gedurende de eerste twaalf kalendermaanden de gewerkte uren van de betreffende topfunctionaris openbaar te worden gemaakt.

Wij verzoeken u na te gaan in hoeverre deze wijzigingen van invloed zijn op uw WNT verantwoording over boekjaar 2020.

Nieuwe drempelbedragen voor Europese aanbestedingen zijn vastgesteld per 1 januari 2020

De nieuwe drempelbedragen voor Europese aanbestedingen zijn vastgesteld per 1 januari 2020 (en gelden 2 jaar). De drempelbedragen zijn in vergelijking met 2019 verlaagd door de Europese Commissie en bedragen:

- Werken: € 5.350.000 (2019: € 5.548.000);
- Leveringen en diensten: € 214.000 (2019: € 221.000).

COVID-19

Overheden maken extra kosten voor de bestrijding van de gevolgen van het coronavirus (COVID-19). Primair zijn de acties en maatregelen van gemeenten gericht op het tegengaan van de verspreiding van het COVID-19 virus. Daarnaast is er veel aandacht voor de bestrijding van de economische en maatschappelijke gevolgen in de vorm van ondersteuning aan huishoudens (inkomensondersteuning), bedrijven (uitstel belastingen) en maatschappelijke instellingen (kijtschelding huur, subsidie).

Er is geen apart taakveld waarop de additionele lasten voor de gemeente voor de bestrijding van de gevolgen van het COVID-19 virus worden verantwoord. Deze lasten dienen verantwoord te worden op taakvelden waarop deze het

meest betrekking hebben. Hierbij dient ook rekening gehouden te worden met een verschuiving van bijvoorbeeld personeelskosten tussen verschillende taakvelden indien personeel anders ingezet is geworden (bijvoorbeeld om aanvragen TOZO te verwerken). De gemeente mag hierbij een afweging maken tussen nauwkeurigheid en de administratieve last welke dit met zich meebrengt. Daarnaast adviseert het ministerie van BZK om de coronabestrijding als een apart project binnen uw administratie aan te maken.

Tijdens de eindejaarscontrole zullen wij in overleg met de ambtelijke organisatie aanvullend de door de gemeente Leudal verstrekte TOZO uitkeringen controleren.

Verschuiving rechtmatigheidsverantwoording van externe accountant naar college van B&W

Per 1 januari 2021 zal de verantwoording van het rechtmatigheidsoordeel verschuiven van de externe accountant naar het dagelijks bestuur van de gemeente. In hoofdstuk 2 van dit rapport zijn wij hierop reeds ingegaan.

3.3. Onze visie op de beheersing van frauderisico's

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en opsporen van fraude en onregelmatigheden berust bij het college van burgemeester en wethouders van gemeente Leudal. In haar toezichthoudende rol is de gemeenteraad er verantwoordelijk voor dat het college van burgemeester en wethouders adequate procedures volgt en dat passende maatregelen worden genomen als dat nodig is. Om de geïdentificeerde frauderisico's zichtbaar te maken, dient een frauderisico-analyse te worden opgesteld. In deze analyse koppelt u per gemeentelijk proces de geïdentificeerde risico's aan de relevante beheersingsmaatregelen. Wij hebben vastgesteld dat u deze frauderisico-analyse reeds in uw organisatie heeft geïmplementeerd.

Als uw accountant hebben we de verantwoordelijkheid om frauderisico's te identificeren, voor zover deze risico's tot een materiële fout in de jaarrekening kunnen leiden. Wij hebben het volgende significante- en frauderisico geïdentificeerd voor de jaarrekening 2020 in overeenstemming met onze standaard NVCOS 240:

- Doorbreking administratieve organisatie en interne beheersing door directie/management.

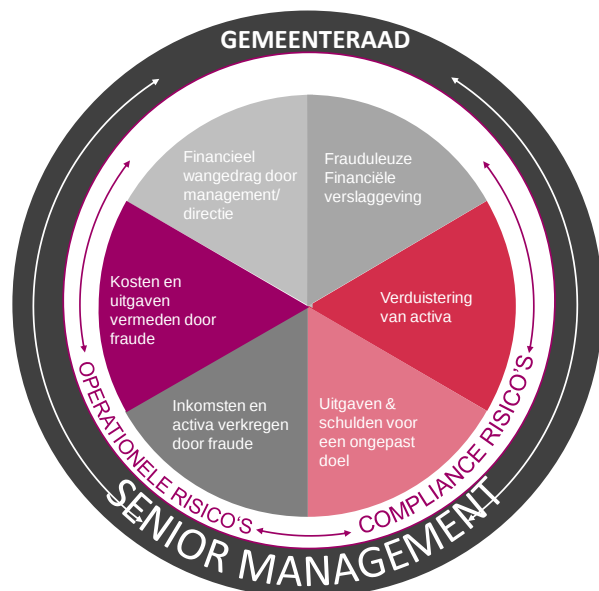
Het veronderstelde frauderisico in de opbrengstenverantwoording hebben wij, gezien de aard van de opbrengsten, niet onderkend.

Uiteraard onderkennen wij in onze controleaanpak ook andere risico's, waarbij wij onderstaande als een verhoogd (echter niet-significant) risico identificeren:

- WNT verantwoording;
- Bestedingen Sociaal domein (Jeugdzorg);
- Financiële rechtmatigheid (waaronder SiSa).

Indien u aanvullende aandachtspunten onderkent voor onze jaarrekeningcontrole ontvangen we deze graag tijdig zodat wij hier bij de uitvoering van onze werkzaamheden rekening mee kunnen houden.

Wij hebben geen aanwijzingen van materiële fraude geconstateerd tijdens de interim-controle met betrekking tot boekjaar 2020. Wij zullen u in ons accountantsverslag op de hoogte houden van eventuele bevindingen die wij tijdens de resterende periode constateren.

3.4. Planning eindejaarscontrole 2020

Het vervolg van de jaarrekeningcontrole staat gepland in februari 2021, wanneer onze pre-final gepland staat. Vanaf begin april 2021 staat onze eindejaarscontrole (final) gepland.

Wij zullen op korte termijn een lijst op te leveren stukken aanleveren, waarbij wij per jaarrekeningpost de documenten zullen opgenomen die wij minimaal wensen te ontvangen bij de start van de controlewerkzaamheden. Concreet kan de resterende planning als volgt worden weergegeven:

Activiteit	Planning
IT-audit	14 december 2020
Start pre-final	februari 2021
Start controlewerkzaamheden jaarrekeningcontrole (excl. 3D's)	april 2021
Start controlewerkzaamheden 3D's (afhankelijk van oplevering controleverklaring Gemeente Roermond v.w.b. Jeugd/WMO en BsgW v.w.b. belastingen)	mei 2021
Aanleveren concept-accountantsverslag	PM
Eindbespreking jaarrekeningcontrole/bespreking accountantsverslag met ambtelijke organisatie	PM
Bespreking accountantsverslag met portefeuillehouder	PM
Toelichten accountantsverslag in commissie Bestuur en Middelen	juni 2021
Raadsvergadering waarin de jaarrekening 2020 zal worden vastgesteld	13 juli 2021

3.5. Speerpunten gemeenteraad

Aangezien de gemeenteraad nog geen speerpunten voor ons heeft geformuleerd, kunnen wij u hierover nog niet informeren. Wij zijn momenteel met de raad in gesprek over de formulering van de voorgenomen speerpunten.

4. Bijlagen

4.1. Bijlage 1: Status bevindingen en aanbevelingen voorgaand jaar

Legenda:

Aspect	Bevinding en opvolging
Logische toegangs-beveiliging en gebruikersbeheer van Civision bij in- en uitdiensttreding van personeel 	Bevinding/aanbeveling ML/AC 2019 en eerder - De functioneel applicatiebeheerder van Civision beoordeelt welk rechtenprofiel toegekend dient te worden aan een nieuwe gebruiker en voert deze door in Civision; - Door de diversiteit aan rechtenprofielen bestaat er te weinig inzicht welke rechten gekoppeld zijn aan welke profielen; - Uitdienstformulieren worden niet consequent gehanteerd, waardoor periodieke reviews noodzakelijk zijn om medewerkers uit dienst tijdig te verwijderen van het netwerk en Civision; - Bij mutaties van medewerkers vindt de inrichting van de budgethoudersregeling in de digitale workflow voor autorisatie inkoopfacturen niet tijdig plaats. Opvolging Het rechtenprofiel in de financiële applicatie is goed ingericht op basis van de budgethoudersregeling. Het MT heeft het projectplan goedgekeurd en budget beschikbaar gesteld om het proces in- door- en uitstroom van medewerkers uit te voeren. In deze aanpak is aandacht voor de autorisaties. Wij vragen nog specifieke aandacht voor het feit dat er medewerkers zijn met zogenaamde ADMIN/super user accounts.

Frauderisico-analyse 	Bevinding/aanbeveling ML/AC 2019 en eerder - De frauderisicoanalyse dient u te actualiseren; - Bij het opstellen van de diverse P&C-documenten zichtbaar te refereren aan de frauderisicoanalyse; - De in de frauderisicoanalyse beschreven (interne) beheersingsmaatregelen worden niet 'verbijzonderd' getoetst. Opvolging Vanaf de begroting 2019 is de frauderisicoanalyse als vast format geïmplementeerd in LIAS. De gedefinieerde beheersingsmaatregelen zijn in opgezet ingebed in de organisatie. Wij bevelen aan om de beheersingsmaatregelen die frauderisico's afdekken, ook op te nemen in de verbijzonderde interne controleprogramma's.
Intern uitgevoerde IT-controles 	Bevinding/aanbeveling ML/AC 2019 en eerder Niet zichtbaar vastleggen van de uitgevoerde IT-controles. Opvolging Dit is opgepakt en de teamleider Services monitort deze werkzaamheden. De VIC heeft echter geconstateerd tijdens haar werkzaamheden in boekjaar 2020 dat nog steeds niet alle autorisatiecontroles worden vastgelegd in Topdesk en tetsrapporten van updates ontbreken. Dit punt zullen wij tijdens onze IT-audit over boekjaar 2020 meenemen.
WNT 	Bevinding/aanbeveling ML/AC 2019 Zorg dat op ieder moment de informatie beschikbaar is ten behoeve van de naleving van de WNT. Opvolging Iedere 2 maanden wordt binnen uw organisatie in de p-monitor over de WNT gerapporteerd. Hierdoor is op ieder moment conform afspraak informatie beschikbaar ten behoeve van de naleving van de WNT. Wij zullen dit toetsen tijdens de eindejaarscontrole 2020. Wij bevelen u aan om de controle van de betalingen aan topfunctionarissen te integreren in de werkzaamheden van de VIC.

Rechtmatigheids-verklaring 2021/VIC-functie 	Bevinding/aanbeveling ML/AC 2019 Blijvende aandacht voor de werkzaamheden van de verbijzonderde interne controlefunctie (VIC) als voorportaal voor de accountant en opmaat naar de rechtmatigheids-verklaring, die vanaf boekjaar 2021 verplicht wordt. Opvolging U gaat alle processen en interne controleprogramma's binnen de gemeente tegen het licht houden om over 2021 gefundeerd de vereiste rechtmatigheidsverklaring af te kunnen geven. Op dit onderwerp wordt ook in het vorige hoofdstuk ingegaan.
Aandacht voor gewijzigde aanpak controle Jeugd-verantwoording Midden-Limburg 	Bevinding/aanbeveling ML/AC 2019 De verantwoordingssystematiek met betrekking tot de Jeugd Midden-Limburg is op enkele aspecten gewijzigd, waarbij meer verantwoordelijkheid bij de lokale gemeenten en hun accountants komen te liggen. Dit zorgt voor additionele werkzaamheden, gericht op de vaststelling van de prestatielevering van bestedingen waar het CJG de verwijzer is. Wij bevelen aan om deze werkzaamheden structureel in te bedden in de interne beheersing van gemeente Leudal. Opvolging Controlewerkzaamheden, waar het CJG de verwijzer is, zijn structureel ingebed in de interne beheersing bij het Team uitvoering sociaal domein. Deze controle is uitgevoerd voor de jaarrekening 2019. De structurele inbedding zullen wij toetsen tijdens de eindejaarscontrole 2020.

Verankeren BBV-notities 	Bevinding/aanbeveling ML/AC 2019 Het verankeren van BBV-notities in de Financiële Verordening en het normenkader. Vanaf 2019 bijzonder aandacht gevraagd voor de nieuwe Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken 2019. Opvolging Tijdens de interim-controle 2020 hebben wij vastgesteld dat in 2020 een werkinstructie is geïmplementeerd waarmee gewaarborgd wordt dat de BBV-notities verankerd worden in de Financiële Verordening en het normenkader.
Analyse begrotingsrecht-matigheid 	Bevinding/aanbeveling ML/AC 2019 Wij adviseren om in de jaarrekening expliciet een analyse op te nemen of voldaan wordt aan het begrotingscriterium, overeenkomstig het Controleprotocol. Opvolging We hebben begrepen dat vanaf 2020 een analyse wordt opgenomen of voldaan is aan het begrotingscriterium, overeenkomstig het Controleprotocol. Wij zullen dit toetsen tijdens de eindejaarscontrole 2020.
Herrubricering overige vorderingen naar faciliterend grondbeleid 	Bevinding/aanbeveling ML/AC 2019 Conform de BBV-vereisten dienen vanaf 2019 vorderingen uit hoofde van het faciliterend grondbeleid te worden verantwoord onder de overige vorderingen in de jaarrekening en niet meer onder de voorraden, zoals gemeente Leudal dit altijd in de jaarrekening heeft verwerkt. Wij adviseren om de totale boekwaarde van de betreffende projecten te herrubriceren naar de overige vorderingen. Opvolging We hebben begrepen dat de vorderingen uit hoofde van het faciliterend grondbeleid door uw financieel medewerker zijn geherrubriceerd onder de overige vorderingen. Wij zullen dit toetsen tijdens de eindejaarscontrole 2020.

4.2. Bijlage 2: Bevindingen en aanbevelingen interim-controle 2020

Aspect	Bevinding en aanbeveling
Controle rechtmatigheid inkopen (aanbestedingen)	Bevinding 2020 De tussentijdse controle op de rechtmatigheid van de inkopen heeft niet conform planning plaatsgevonden. Daarnaast hebben wij geconstateerd dat de werkzaamheden nog niet met voldoende diepgang zijn uitgevoerd. De belangrijkste tekortkomingen betreffen: - Er wordt geen algemene conclusie gegeven of de inkopen rechtmatig zijn aanbesteed. Ook de conclusie op crediteurniveau ontbreekt; - Er wordt geen inzicht verschaft in het type aanbestedingsprocedure dat heeft plaatsgevonden (Europees / onderhands / enkelvoudig); - Er wordt geen rekening gehouden met de inkopen uit voorgaande 3 boekjaren (om zodoende inzicht te krijgen in de totale last over 4 boekjaren); - Er wordt geen inzicht verschaft in de lopende contractduur en contractwaarde per crediteur; - Er wordt niet inzichtelijk gemaakt waarom bepaalde crediteuren niet hoeven te voldoen aan het aanbestedingsregime (bijv. verzekeringen/verenigingen). Het risico bestaat dat leemtes niet tijdig worden ondervangen waardoor inkopen mogelijk onrechtmatig worden aanbesteed. Dit kan invloed hebben op de controleverklaring. Aanbeveling Wij adviseren u dringend zorg te dragen dat deze controle tijdig en met voldoende diepgang worden uitgevoerd. Daarnaast adviseren wij u om, mede gezien de complexiteit, een 4-ogen principe toe te passen bij deze controle. Wij verwachten voorafgaand aan onze pre-final de inkoopanalyse over 2020 te ontvangen. Daarnaast bevelen wij aan om deze inkoopanalyse ten minste tweemaal per jaar uit te voeren.

Leges burgerzaken	Bevinding ML 2020 Wij hebben opgemerkt dat de controle van de ingevoerde tarieven 2020 pas heeft plaatsgevonden op 10-4-2020 in plaats van aan het begin van boekjaar 2020. Aanbeveling Wij adviseren u deze controle direct aan het begin van het nieuwe jaar uit te voeren om foutieve tarieven te voorkomen.
Participatiewet	Bevinding ML 2020 Wij hebben geconstateerd dat u 321 dossiers met betrekking tot de Participatiewet heeft gecontroleerd over de periode januari t/m augustus 2020. Uit de onderliggende rapportages blijken 33 fouten in de dossiers van uiteenlopende aard en bij 48 dossiers worden (veelal procedurele) opmerkingen geplaatst. Uit onze controle is gebleken dat een fout niet per definitie een onrechtmatige uitkering betreft. Opmerkingen hebben geen financiële impact, maar hebben bijvoorbeeld betrekking op hoe de vastlegging in het dossier door de behandelaar verbeterd kan worden. Uit de rapportage van de VIC-functie blijkt niet de financiële impact van eventuele geconstateerde fouten. Gezien het aantal gecontroleerde dossiers 'in de lijn' zou de VIC-functie kunnen volstaan met een beperkter aantal deelwaarnemingen. Aanbeveling Wij adviseren de financiële impact van de geconstateerde fouten in het vervolg aan de rapportage van de VIC toe te voegen. Daarnaast bevelen we u aan om het aantal deelwaarnemingen door de VIC-functie in te perken om zodoende ook meer tijd vrij te maken voor de controles binnen andere processen. Voorwaarde hiervoor is wel dat de financiële omvang van de bevindingen niet leidt tot een materiele fout in de jaarrekening.

Inkopen	Bevinding ML 2020 U heeft de interne beheersingsmaatregel geïmplementeerd dat een “prestatie-akkoord-verklaarder” (PAV-er) inkoopfacturen digitaal dient te autoriseren nadat hij/zij heeft vastgesteld dat de gefactureerde prestatie ook daadwerkelijk is geleverd. In de praktijk constateren wij dat dit enkel gebeurt aan de hand van bijvoorbeeld een offerte of opdrachtbevestiging. Door deze werkwijze resteert het risico dat de gefactureerde prestatie helemaal niet geleverd is. Aanbeveling Wij adviseren u om de PAV-er de daadwerkelijke levering van de prestatie vast te stellen en dit kort te documenteren binnen het autorisatieproces. Om de administratieve lasten, die hiermee gemoeid zijn, niet onevenredig te laten oplopen, stellen wij een groeiproces voor, waarbij ten minste bij de representatieve deelwaarneming door de VIC-functie evident dient te blijken dat de onderliggende prestatie ook daadwerkelijk is geleverd.
Betalingsorganisatie	Bevinding ML 2020 Wij merken op dat de VIC geen controles uitvoert ten aanzien van de betalingsorganisatie, bijvoorbeeld op de autorisatie van de betaaladvieslijst of het punt dat betalingen van inkoopfacturen naar het juiste bankrekeningnummer worden overgemaakt. Aanbeveling Wij adviseren u om de reeds uitgevoerde controles door de VIC ten aanzien van het proces inkopen door te trekken naar het proces betalingsorganisatie.

Subsidie-verstrekingen	Bevinding ML 2020 Binnen het proces subsidieverstrekingen wordt door de medewerkers van de betrokken afdeling niet structureel gewerkt met checklisten waaruit blijkt dat aan de subsidievoorwaarden is voldaan. De controle hierop vindt hierbij achteraf plaats door de VIC. Het risico bestaat hierdoor dat subsidies aan de voorkant onrechtmatig verstrekt worden. Aanbeveling Wij adviseren u om per subsidieregeling een checklist te hanteren waarmee aangetoond kan worden dat aan de subsidievoorwaarden is voldaan.
WMO	Bevinding ML 2020 Ten aanzien van het proces WMO merken wij op dat er binnen de ‘lijn’ ruim voldoende besluiten worden getoetst door de kwaliteitsmedewerkers; overeenkomstig onze constatering bij het proces Participatiewet. Deze controles zijn voor ons echter niet voldoende zichtbaar. Aanbeveling Wij bevelen aan om net als voorgaande jaren ook een verbijzonderde controle op de WMO-verstrekingen uit te voeren. Momenteel worden hieromtrent afspraken gemaakt.

4.3. Bijlage 3: bevindingen en aanbevelingen IT-audit 2019 en eerder

Aspect	Opmerkingen	Prioriteit
1. Formele vastlegging van uitgevoerde procedures en besprekingen ten aanzien van de IT omgeving	Wij hebben geconstateerd dat binnen de gemeente Leudal in de basis veel aandacht is voor de uitvoer van IT-controles. Uit gesprekken met diverse medewerkers van de IT-afdeling is echter wel gebleken dat de zichtbare vastlegging van deze controles niet altijd aantoonbaar is, hierbij valt onder andere te denken aan: • Testwerkzaamheden ten aanzien van wijzigingen: Bij de aanlevering van PinkRocade ten aanzien van nieuwe release notes worden testwerkzaamheden verricht ter voorkoming van continuïteitsproblemen. Deze testwerkzaamheden worden echter niet formeel vastgelegd, er is enkel mailcontact tussen applicatiebeheerders en vervolgens met de leverancier om de wijziging door te voeren; • Uitdiensttreding: Ten aanzien van de gebruikersrechten wordt er actief gecontroleerd op ongebruikte profielen ter voorkoming van oneigenlijk toegang tot de systemen. Door het ontbreken van een formele vastlegging ten aanzien van de bevindingen is deze procedure niet toetsbaar • Restore testing: Backup tapes worden periodiek getest op validiteit, echter ontbreekt de formele vastlegging van de uitkomsten hiervan.	H

Aspect	Opmerkingen	Prioriteit
	Door het ontbreken van een zichtbare vastlegging van uitgevoerde IT-controles, kan mogelijk niet (tijdig) worden bijgestuurd of kunnen nut en noodzaak van uitgevoerde (verbeter)acties niet worden uitgelegd (of is er zelfs onvoldoende beeld bij de risico's die de organisatie loopt). Wij adviseren daarom om de uitkomsten van de uitgevoerde controles en werkzaamheden zichtbaar vast te leggen in Topdesk.	
2. Jaarlijkse aandacht voor gedegen IT-risicoanalyse	In 2016 is met het informatiebeveiligingsbeleid een IT-risicoanalyse voor het laatst uitgevoerd met het oog op het veilig inrichten van de algehele IT omgeving. Gezien de ontwikkelingen in het gemeenteland en de gepaarde risico's verdient een gedegen risico analyse jaarlijks plaats te vinden, om adequaat te kunnen handelen en een plan van aanpak erop na te houden. Wij adviseren om jaarlijks een gedegen risicoanalyse uit te voeren als onderdeel van het op te stellen informatiebeveiligingsbeleid. Het strekt ter aanbeveling om hierbij aansluiting te vinden bij gangbare richtlijnen voor informatiebeveiliging, zoals bijvoorbeeld ISO27005.	M
3. Logische toegangsbeveiliging en gebruikers-beheer CMD bij in-	Wij hebben op basis van interview begrepen dat uitdienstformulieren niet consequent worden gehanteerd en dat mutaties van medewerkers in de digitale workflow (ten behoeve van de autorisatie van inkoopfacturen) niet tijdig plaatsvinden.	M

Aspect	Opmerkingen	Prioriteit
en uitdiensttreding van personeel	Hierdoor ontstaat enerzijds het risico op ongeautoriseerde kritische transacties in CMD en anderzijds het risico dat inkoopfacturen in de digitale workflow door de verkeerde medewerkers worden geautoriseerd. Wij adviseren u om het proces rondom gebruikersbeheer aan te scherpen door toe te zien op een consequent gebruik van uitdienstformulieren en een tijdige verwerking van mutaties (in de digitale workflow). Mogelijk kan dit proces (deels) worden geautomatiseerd door een automatische koppeling aan te brengen tussen het HR-systeem en CMD. Op het moment dat bijvoorbeeld aan een medewerker een einddatum in het HR-systeem wordt toegekend, wordt het gebruikersaccount vervolgens automatisch per die datum in CMD geblokkeerd. Daarnaast raden wij aan om functiescheiding in het proces van beoordeling en toekenning van rechten door te voeren, zodat toekenning enkel toegestaan is na formele autorisatie door de leidinggevende van een afdeling.	
4. 15 gebruikers hebben volledige toegang in CMD	Wij hebben 15 gebruikers geconstateerd in CMD met toegang tot het profiel SAP_ALL (volledige rechten). Acht van deze accounts betreffen niet-naamgebonden accounts, waarvoor het lastig is om uitgevoerde acties te herleiden naar individuele medewerkers. Tevens zijn de standaard SAP installatie-accounts DDIC en SAP* niet geblokkeerd.	H

Aspect	Opmerkingen	Prioriteit
	Wanneer gebruikers over volledige rechten in SAP beschikken, bestaat er een verhoogd risico op ongeautoriseerde activiteiten. Deze gebruikers zijn in staat om iedere vorm van controletechnische functiescheiding te omzeilen. Wij adviseren: - Het aantal gebruikersaccounts met toegang tot het SAP_ALL profiel tot het minimum te reduceren. Gebruikers dienen waar mogelijk rechten te krijgen die in lijn liggen met de functionele verantwoordelijkheden. Ook externe partijen zoals Getronics PinkRoccade dienen in de basis niet over een SAP_ALL profiel te beschikken. - Handelingen uitgevoerd door gebruikers met uitgebreide rechten dienen te worden gemonitord. In aanvulling hierop raden wij aan om de gebruikerstypes van gebruikersaccounts als bijvoorbeeld TDI SERVER, QUERIE en ZCIVMTW_RFC kritisch te evalueren. Mogelijkerwijs dienen deze accounts als systeem of communicatiegebruiker te worden geconfigureerd.	
5. Instellingen productieomgeving dienen te worden aangescherpt	De mandantinstellingen voor de CMD productieomgeving zijn op het moment van audit niet conform gangbare richtlijnen geconfigureerd. Hierdoor is er een verhoogd	H

Aspect	Opmerkingen	Prioriteit
	risico op ongeautoriseerde wijzigingen en/of integriteitsproblemen. Wij adviseren om de mandantinstellingen van de productieomgeving aan te scherpen en hierbij de volgende instellingen in overweging te nemen: - Changes and transports for Client-Specific Objects: No changes allowed - Cross-Client object changes: No Changes to Repository and Cross-Client Customizing Objs	
6. Logging op tabellen in CMD is uitgeschakeld	Tabel logging is in CMD niet geactiveerd (middels parameter REC/CLIENT). Hierdoor wordt bijvoorbeeld tabel T000 (deze tabel bevat de SAP mandantinstellingen) in CMD niet gelogd. Hierdoor ontbreekt bijvoorbeeld informatie of (en door wie) de productieomgeving open is gezet voor directe wijzigingen. Wanneer wijzigingen in de configuratie niet worden gelogd, zijn ongeoorloofde wijzigingen niet te traceren naar individuele acties van gebruikers. Wij adviseren om beleid te vormen op het gebied van logging op tabellen in CMD. Specifiek raden wij hierbij aan om tabel T000 te loggen en de uitkomsten periodiek te monitoren.	L
7. Inloginstellingen binnen CMD zijn zwak geconfigureerd	Wij hebben geconstateerd dat de inloginstellingen binnen CMD zwak zijn geconfigureerd, wanneer gebruik wordt gemaakt van een inlog via de SAP GUI. Zo worden onder meer geen complexiteitseisen afgedwongen, volstaat een wachtwoordlengte	L

Aspect	Opmerkingen	Prioriteit
	van 6 karakters en hoeft een wachtwoord niet aangepast te worden. Het risico wordt grotendeels gemitigeerd doordat op het moment van audit slechts 1 account (van Getronics PinkRoccade Civility) inlogt via de SAP GUI. De overige gebruikers loggen in middels SSO via Microsoft Active Directory. Wij adviseren om de huidige instellingen te evalueren en in lijn te brengen met het eigen informatiebeveiligingsbeleid.	